

Αποτελέσματα Συνεδρίου farmsUP!

Σε μια άψογη διοργάνωση, με έγκαιρη προσέλευση και ακριβή τήρηση του προγράμματος, οι διοργανωτές του Συνεδρίου farmsUP! **Αυτό το χωράφι είναι η επιχείρησή σου!**, που πραγματοποιήθηκε την Τρίτη, 15 Οκτωβρίου 2013 στο Ξενοδοχείο Αμαλία στο Ναύπλιο, πέτυχαν να κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον των πολυπληθών συμμετεχόντων καθ' όλη τη διάρκεια του συνεδρίου. Μερικές μόνο από τις πολλές καινοτομίες του συνεδρίου του farmsUP!, ειδικά για ένα συνέδριο που αφορά αγροτικά θέματα, ήταν η δυνατότητα να το παρακολουθήσουν τόσο αυτοί που δήλωσαν το παρόν στην εκδήλωση αλλά και όσοι το παρακολούθησαν διαδικτυακά, από όλο τον κόσμο, μέσω ζωντανής αναμετάδοσης (live streaming) όπου υπήρχε και η επιλογή να το παρακολουθήσουν στα αγγλικά μέσω της απευθείας μετάφρασης που προσφερόταν, ενώ η μετάφραση στη νοηματική γλώσσα επέτρεψε σε άτομα με ειδικές ανάγκες να επωφεληθούν από αυτό το μοναδικό πανευρωπαϊκό συνέδριο αγροτικής επιχειρηματικότητας.

Ο πολύ καλός σχεδιασμός και η συνεχής ανανέωση των πληροφοριών της σελίδας, οι δυνατότητες που προσφέρει (παιχνίδι αγρό-επιχειρηματικότητας, διαγωνισμός φωτογραφίας με έπαθλο ένα διήμερο και μια δυναμική βάση δεδομένων με δωρεάν πληροφορίες και έξυπνη αναζήτηση στα ευρωπαϊκά έργα που προωθεί το farmsUP!) και η οποία περιλαμβάνει τα αποτελέσματα του συνεδρίου, τις παρουσιάσεις και πολλά ακόμα, έχουν δημιουργήσει ένα πραγματικά χρήσιμο εργαλείο για το σύγχρονο αγρότη που του προσφέρεται δωρεάν στο www.farmsup.eu.

Στα θέματα που συζητήθηκαν στο συνέδριο, έγινε απολύτως σαφές ότι ο αγρότης είναι εξ ορισμού επιχειρηματίας, διότι επιχειρηματικότητα είναι «η διάθεση για δράση με μεγάλες αβεβαιότητες». Και ο αγρότης, με σημαντική αβεβαιότητα ως προς τον καιρό, πέραν των συνήθων εξωτερικών κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες των υπόλοιπων κλάδων, έχει φθάσει να ασκεί ένα επάγγελμα, που αγγίζει τα όρια «δημοσίου συμφέροντος» ειδικότερα λόγω των κλιματικών αλλαγών των τελευταίων ετών.

Εάν η επιχειρηματικότητα προαπαιτεί Έρευνα, Εκπαίδευση και Υποστήριξη, η τωρινή κατάσταση της αγροτικής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα επισημαίνει τη μη επαρκή

επαφή του Έλληνα αγρότη με την εφαρμοσμένη αγροτική έρευνα και την ανυπαρξία Γεωργικών Εφαρμογών.

Τα αγροτικά σχολεία στην Ελλάδα προετοιμάζουν μόλις 250-300 νέους αγρότες ετησίως, ενώ οι ετήσιες ανάγκες του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα είναι τουλάχιστον 6.000 νεοεισερχόμενοι Νέοι Εκπαιδευμένοι Αγρότες. Όσον αφορά την υποστήριξη της αγροτικής επιχειρηματικότητας, το γεγονός ότι οι επαγγελματίες αγρότες δεν εγγράφονται στα τοπικά Επιμελητήρια, ούτε έχει επιτραπεί, μέχρι σήμερα η λειτουργία Αγροτικών Επιμελητηρίων, δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο την ήδη μειονεκτική θέση των ελλήνων αγροτών. Ένα σωστό πρόγραμμα υποστήριξης αγροτών περιλαμβάνει study visits, αποστολές στο εξωτερικό, υποδοχή επιχειρηματιών αγροτών, συμμετοχή σε εκθέσεις, clustering, δικτυώσεις, ενημερωτικά newsletter, πρόσβαση σε ή πληροφόρηση για χρηματοδοτικά εργαλεία, υποστήριξη εξαγωγών και πολλά ακόμα που λείπουν από τον σημερινό αγρότη, ο οποίος καλείται να ανταπεξέλθει σε περιβάλλον οξυμμένου ανταγωνισμού και χαμηλών κερδών.

Με την επικυρωμένη πλέον, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωκοινοβούλιο, Κοινή Γεωργική Πολιτική για την περίοδο 2014-2020, οι αγρότες μπορούν να βρουν σημαντική υποστήριξη για τις αγρό-επιχειρήσεις τους. Έχοντας λάβει επιπλέον μέτρα για την προστασία και τη φροντίδα του περιβάλλοντος, τα οποία έχουν χαρεί έντονης αποδοχής από όλους, τα περισσότερα χρήματα που θα δοθούν στην Ελλάδα, θα μοιραστούν στην ενίσχυση των εισοδημάτων (1^{ος} Πυλώνας) και την υποστήριξη της αγροτικής υπαίθρου και της αγροτικής επιχειρηματικότητας (2^{ος} πυλώνας).

Οι πολύ ενδιαφέρουσες και εποικοδομητικές συζητήσεις τόσο κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου, όσο και κυρίως στα διαλλείματα και στα παράλληλα εργαστήρια, είναι χαρακτηριστική ένδειξη της «δίψας» για ανταλλαγή εμπειριών, συλλογική αντιμετώπιση των προβλημάτων και αναζωογόνηση των τοπικών κοινωνιών στην ύπαιθρο, ενώ ταυτόχρονα προβάλλουν και μια επιτακτική ανάγκη να γίνουν ελκυστικότερες και λειτουργικές οι κοινωνίες στην ύπαιθρο.

Η έλλειψη ισχυρών αντιπροσωπευτικών, δημοκρατικά εκλεγμένων αγροτικών συνδικαλιστικών οργανώσεων πανελληνίως, που να απέχουν από πολιτικές πολώσεις, φαίνεται ότι ήταν ένα από τα θέματα που απασχόλησε πολλούς αγρότες κατά τα διαλλείματα.

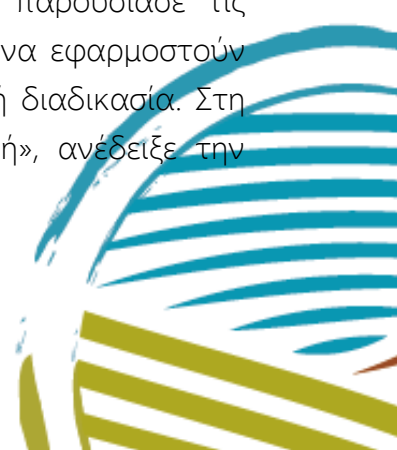

Οι αγροτικές κοινωνίες στην ελληνική ύπαιθρο θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν καλύτερα με τα συστήματα της κοινωνικής οικονομίας, τις συλλογικές δραστηριότητες, τους συνεταιρισμούς και δομές αντίστοιχης δομής, όπως οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις-Κοιν.Σ.Επ.. Όταν η Ελλάδα ήταν ένα κεντρικό κράτος η εφοδιαστική αλυσίδα είχε συγκεκριμένη μορφή. Τώρα που έχει αποκτηθεί αποκεντρωμένη δομή, πρέπει να υιοθετηθούν οι τοπικές Μικρές Εφοδιαστικές Αλυσίδες, οι Αγορές Αγροτών και τα Δημοπρατήρια ως συνεταιρισμοί.

Την έναρξη του συνεδρίου έκανε η **Όλγα Σταυρόπουλου**, Πρόεδρος της Μίλητος Α.Ε., διοργανώτρια εταιρεία του συνεδρίου και ανάδοχος του έργου farmsUP!, η οποία παρουσίασε τα ευρωπαϊκά έργα που προωθεί το farmsUP!, μίλησε για τις δυνατότητες που προσφέρονται στην Ελλάδα και ώθησε τους αγρότες να τις αξιοποιήσουν για την ενίσχυση των τοπικών κοινοτήτων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε μια δύσκολη οικονομικά περίοδο για την Ελλάδα. Στη συνέχεια, ο **Λεωνίδας Αντωνακόπουλος**, Επικεφαλής του Γραφείου Ενημέρωσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα και ο **Αργύρης Περουλάκης**, Αναπληρωτής Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα τόνισαν τη σημασία του γεωργικού κλάδου ως κλάδο οικονομικής ανάπτυξης για την Ελλάδα και παρουσίασαν τις δράσεις και τα μέτρα που υλοποιεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ενίσχυση της αγροτικής επιχειρηματικότητας, πρακτικά και θεσμικά. Παρουσίασαν επίσης κάποια σημεία-κλειδιά από την Κοινή Γεωργική Πολιτική και το πώς μπορούν να επωφεληθούν από αυτή απευθείας οι αγρότες. Επίσης και οι δύο τόνισαν τη σημασία υποστηρικτικών δράσεων για την αγροτική επιχειρηματικότητα όπως το καινοτόμο farmsUP!. Κλείνοντας τους χαιρετισμούς, ο **Τάσος Χειβιδόπουλος**, Αντιπεριφερειάρχης Αργολίδας παρουσίασε τις δράσεις της περιφέρειας για να ενισχύσουν τους αγρότες και την τοπική οικονομία και να δώσουν κίνητρα σε νέους να ασχοληθούν με τη γεωργία στην Αργολίδα.

Ο **Αντρέας Στεφανίδης**, Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συνδέσμων Νέων Επιχειρηματιών (Ο.Ε.ΣΥ.Ν.Ε.), μίλησε για το πώς οι αρχές της επιχειρηματικότητας μπορούν να προσαρμοστούν στη διαδικασία αγροτικής παραγωγής και για τη σημασία της εξωστρέφειας και των συνεργατικών σχηματισμών. Η **Δρ. Ελένη Μαλούπα**, Διευθύντρια Φυτικής Παραγωγής Β. Ελλάδος (ΕΛ.Γ.Ο. – ΔΗΜΗΤΡΑ), παρουσίασε τις έρευνες που γίνονται στη φυτική παραγωγή και πώς αυτές μπορούν να εφαρμοστούν στην αγροτική επιχειρηματικότητα και να βελτιώσουν την παραγωγική διαδικασία. Στη συνέχεια, ο **Χρήστος Καραμπάτσος**, εμπορικός διευθυντής «Παραγωγή», ανέδειξε την

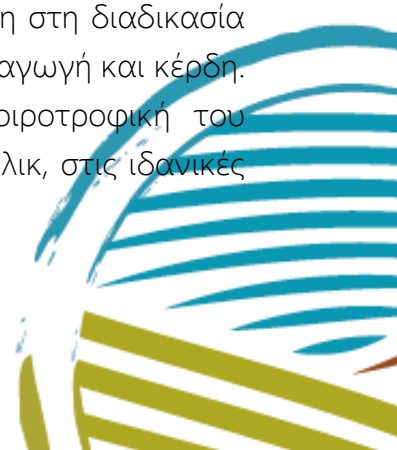

ελληνική περιφέρεια και τον αγροτικό κλάδο ως μέσω διεξόδου από την κρίση, καθώς όπως είπε στην ομιλία του, η αγροτική παραγωγή και οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων μπορούν να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης για την Ελλάδα. Ο **Θοδωρής Σδρούλιας**, δημοσιογράφος και πρεσβευτής του δικτύου των Ευρωπαϊκών Βιολογικών Πόλεων μας ταξίδεψε με στιγμιότυπα από τα οδοιπορικά του και μας έδειξε τη ζωή αγροτών της περιφέρειας, τις δυσκολίες του και συζήτησε τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να υποστηριχθούν, ενώ παρουσίασε τη δράση του δικτύου των Ευρωπαϊκών Βιολογικών Πόλεων. Τελειώνοντας το δεύτερο σκέλος του συνεδρίου, ο **Δημήτρης Ραυτόπουλος**, Διευθυντής Τμήματος Στρατηγικής Ηγεσίας του ΙΜΕΔΕ, μας ενθάρρυνε να είμαστε προσεκτικοί με τις τάσεις που κατά καιρούς εμφανίζονται και θέτουν σε κίνδυνο τους αγρότες παρασέρνοντας τους σε λάθος επενδύσεις με ελλιπή πληροφόρηση.

Αυτό το συνέδριο ξεχώρισε γιατί προσέφερε μια ακόμη σπουδαία καινοτομία: γνώση και ουσιαστική πληροφόρηση που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των αγροτών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και γιατί όλοι οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν **πρακτικά και αποτελεσματικά εργαστήρια** που εστίασαν στις **βασικές αρχές αγροτικής επιχειρηματικότητας**, το **μάρκετινγκ** και το **branding αγροτικών προϊόντων**, την ανάπτυξη προϊόντων **αγροτουρισμού** και την **καθοδήγηση (mentoring)** για **γυναίκες αγρό-επιχειρηματίες**.

Στο τελευταίο σκέλος του συνεδρίου, οι πετυχημένες πρακτικές που παρουσιάστηκαν σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις επανέφεραν σε ισχύ τη θέση ότι όταν υπάρχει όραμα και θέληση όλα είναι δυνατά. Ίσως η προβολή πετυχημένων πρακτικών να βοηθά περισσότερο από οτιδήποτε άλλο σήμερα στον προσανατολισμό της αγροτικής επιχειρηματικότητας σε αποτελεσματικότερες πρακτικές, που ευνοούν την ανάπτυξη και θα έπρεπε να χρησιμοποιούνται σε όλες τις δραστηριότητες που έχουν σχέση με τον αγροτικό τομέα.

Η **Αλεξάνδρα Τσιαντή** μας έδειξε πώς μπορούμε να βελτιώσουμε την παραγωγή μας, χρησιμοποιώντας διαφορετικές πρακτικές με επιστημονικό υπόβαθρο. Μας μίλησε για τη βιοδυναμική γεωργία και το πώς ωφέλησε και οδήγησε στην ανάπτυξη της αγρό-επιχείρησής της. Ο **Άγγελος Μάρκου**, παρουσιάζοντας την Κρόκος Κοζάνης Α.Ε.Β.Ε. αποτέλεσε ζωντανό παράδειγμα για το πώς η επιχειρησιακή προσέγγιση στη διαδικασία παραγωγής μπορεί να οδηγήσει σε μια μεγάλη επιχείρηση με μεγάλη παραγωγή και κέρδη. Ο **Δημήτρης Γεώργας** εφάρμοσε συστήματα αυτοματισμού στην χοιροτροφική του μονάδα και πλέον η διαδικασία του ταΐσματος γίνεται με μερικά μόνο κλικ, στις ιδανικές

ποσότητες. Ο **Φραγκίσκος Καρέλας** τόνισε τη σημασία του να ακούμε τη γη μας και να τη νοιαζόμαστε και να την αντιμετωπίζουμε όχι απλά σαν το μέσο που θα μας οδηγήσει στα κέρδη, ενώ απέδειξε ότι οι καλές ιδέες μπορούν να βρουν οικονομική υποστήριξη μέσω εργαλείων crowd funding. Η **Sofie Tvarno** μας έδειξε ότι τα Ελληνικά αγροτικά προϊόντα χαίρουν μεγάλης εκτίμησης στις χώρες της Ευρώπης και οι αγρότες πρέπει να στραφούν προς τις εξαγωγές.

Στο Συνέδριο **Αυτό το χωράφι είναι η επιχείρησή σου!** απομυθοποιήθηκαν οι «καινοτόμες» και «εναλλακτικές» καλλιέργειες, ενώ επισημάνθηκαν οι διαφαινόμενες επικίνδυνες «εκρήξεις» υπέρ-ενδιαφέροντος, σε συγκεκριμένες επιλογές όπως είναι τα αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά και η μελισσοκομία. Ήδη τα παραδείγματα της τρούφας, των σαλιγκαριών, του ιπποφαούς και του γκότζι μπέρι έχουν φτάσει στα χωράφια πολλών αγροτών, εν αναμονή των αποτελεσμάτων μιας 7-10ετούς πειραματικής καλλιέργειας, η οποία θα έπρεπε να είχε προηγηθεί της εμφάνισής τους στην αγορά.

Η ανεπαρκής διείσδυση του internet στην ελληνική ύπαιθρο (56% συνολικά, που πιθανόν σημαίνει 90% στις πόλεις και 6% στην ύπαιθρο) δε διευκολύνει πολύ τους αγρότες. Οι αγρότες θα πρέπει να ενημερωθούν για τις τεχνολογικές εξελίξεις καθώς υπάρχουν πολλοί μηχανισμοί και διάφορες εφαρμογές για τον αγροτικό τομέα οι οποίες σχεδιάζονται σε Cloud και είναι προσβάσιμα σε iPad και στα περισσότερα smartphones.

Τα τρία κύρια συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδος είναι το ότι είναι η τρίτη σε μεγάλη βιοποικιλότητα χώρα στον πλανήτη, με 1600 περίπου αυτόχθονα και ενδημικά φυτά (η Γερμανία έχει μόνο 15), το ότι το 75% της επιφανείας της είναι πάνω από 650 μέτρα υψόμετρο και ταυτόχρονα έχει 15.800 χιλιόμετρα ακτογραμμής, ενώ είναι ο δεύτερος ζωντανός πολιτισμός στον πλανήτη (μετά τον Κινέζικο πολιτισμό). Αυτές οι συνθήκες μπορούν να δώσουν μοναδικά αγροτικά προϊόντα και ειδικές μορφές αγρό-τουρισμού. Όλα αυτά δυστυχώς δεν αξιοποιούνται, ειδικότερα τα ενδημικά φυτά που μπορούν να είναι πιο αποτελεσματικά από φυτά που εισάγονται από τροπικές περιοχές και δεν ευδοκιμούν εύκολα στο ελληνικό έδαφος.

Στις συζητήσεις φάνηκε ότι η επένδυση στον αγροτικό τομέα διαχέεται σε όλους τους τομείς της οικονομίας κρατώντας μόνο 10% στον αγροτικό τομέα, ενώ επένδυση π.χ. στον τριτογενή τομέα διαχέεται στους άλλους τομείς μόνο κατά 20%. Επομένως, εάν οι διαθέσιμοι πόροι είναι περιορισμένοι για επενδύσεις, ο σωστότερος τρόπος είναι οι

επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα διότι τότε η ανάπτυξη διαχέεται παντού και υπάρχει σχεδόν ισόρροπη ανάπτυξη σε όλη την Ελλάδα.

Εκτιμάται ότι μαζί με την εξαιρετική ποιότητα των εισηγήσεων και των συζητήσεων (ποιότητα είναι η ικανοποίηση των προσδοκιών του «πελάτη»), εξ ίσου σημαντική είναι η πλατφόρμα συνάντησης, ανταλλαγής προτάσεων και υποστήριξης για ανάληψη δράσης. Το farmsUP! έχει δημιουργήσει και διατηρεί ένα ζωντανό δίκτυο που συντηρείται μέσα από τα δίκτυα κοινωνικής ενημέρωσης και δικτύωσης στο [Facebook](#), το [Twitter](#), και το [YouTube](#). Πλούσια σε πληροφορίες είναι και η ιστοσελίδα του farmsUP! (vortal) που λειτουργεί σαν one-stop-shop για την πληροφόρηση στην αγροτική επιχειρηματικότητα. Πάντα περιμένουμε με αγωνία την επόμενη κίνηση της Μίλητος Α.Ε. και των συνεργατών της.

Σημαντικός παράγων της επιτυχίας του έργου farmsUP! ίσως ήταν το ότι οι συμμετέχοντες αγρότες από διάφορα μέρη της Ελλάδος αντιμετωπιστήκαν από την οργανωτική ομάδα με υποδειγματική ευγένεια και διάθεση επίλυσης τυχόν προβληματισμών, με την ενδεικνυόμενη αξιοπρέπεια ως ισότιμοι πολίτες-συμμετέχοντες στη διαμόρφωση του τελικού απολύτως ικανοποιητικού αποτελέσματος.

Δημήτρης Μιχαηλίδης

